

URGENTE MANAGERIAL-ECONOMICE LA NIVEL NAȚIONAL

Economia mondială și economiile naționale se află într-o criză profundă, se produce așa numită ”înghețare a economiilor reale”, în aproape toate țările.

I.PREMISE

Analizele efectuate de specialiști din numeroase țări asupra crizei provocată de Coronavirus relevă **trei elemente esențiale**:

- A. Situația medicală și economică este și va fi foarte diferită de la o țară la altă, în funcție de anumiți determinanți medicali, economici, manageriali, sociali, culturali și ecologici
- B. Fiecare țară trebuie să aibă o abordare proprie, în funcție de situația națională specifică.
- C. Țările trebuie să colaboreze între ele și să se coordoneze din punct de vedere medical și economic pe anumite aspecte esențiale, având în vedere că se manifestă nu numai o pandemie medicală (molima la nivel internațional), ci și o pandemie economică, adică criză mondială care se diseminează și se adâncește rapid.

Acestea sunt premisele de la care trebuie să pornească deciziile și acțiunile în România.

II.VARIANTE DE SCENARII

România se află, ca de altfel cvasi-totalitatea țărilor lumii, într-o criză economică profundă, în curs de extindere. Experiența mondială arată că pentru ieșirea din orice criză economico-socială sunt posibile **trei scenarii**:

- A. **Scenariul V**, potrivit căruia, după o scădere bruscă și semnificativă a economiei, revenirea se realizează rapid și, într-o perioadă relativ scurtă, se ajunge la nivelul și performanțele economice anterioare, continuând dezvoltarea la nivelele anticipate anterior crizei (cazul Canadei în criză din 2008-2009)
- B. **Scenariul U**, caracterizat prin rămânerea economiei la un nivel scăzut o perioadă îndelungată, după care se reia dezvoltarea, dar fără să se mai atingă performanțele naționale anticipate înainte de declanșarea crizei (cazul SUA în criză 2008-2009)
- C. **Scenariul L**, potrivit căruia criză se prelungeste foarte mult, refacerea este încetă, îndelungată și dificilă, cu performanțe mult diminuate față de nivelurile prognozate înainte de declanșarea crizei (cazul Greciei în 2008-2009)

Evident, România trebuie să se pregătească pentru a fi capabilă să asigure o ieșire din criză după modelul sau scenariul V (modelul A)

III. DIRECȚII ȘI MODALITĂȚI DE ACȚIUNE

Pentru ca România să fie capabilă să asigure o relansare a economiei naționale de tip V, considerăm că managementul național este necesar să aibă în vedere, în principal, următorii **cinci factori primordiali**:

- Cererea de produse și servicii, internă și externă
- Asigurarea lanțurilor de aprovizionare a companiilor și populației în țară și din străinătate
- Asigurarea de lichidități și finanțări pentru companii și populație
- Realizarea de investiții substanțiale, publice și private, autohtone și străine
- Asigurarea de resurse umane sănătoase, apte și disponibile pentru a munci.

A. Cererea

Prima condiție ca orice companie și orice economie să **funcționeze** este să existe cerere pentru produsele și serviciile sale. Cererea este internă și externă. Guvernul poate să influențeze și trebuie să acționeze în primul rând asupra menținerii cererii interne din partea populației – prin măsurile pe care le ia în domeniile fiscal, asigurări sociale și salarial în sectorul public – și, în al doilea rând, asupra cererii interne din partea administrației de stat sistemului sanitar, învățământului, etc. Asupra cererii externe, poate interveni mai puțin, dar se poate acționa în cadrul Uniunii Europene, mai ales folosind abordările mai relaxante financiare și facilitățile recent acordate.

B. Lanțurile de aprovizionare pentru populație și companii

Acestea sunt lanțuri interne din economia României și lanțuri externe implicând alte țări. Guvernul are un rol esențial asupra asigurării aprovizionării din surse interne, prin măsurile pe care le adoptă vis-a-vis de agricultură, transporturi, construcții, comerț, într-o prima fază a crizei și – ulterior – în industrie, turism, și toate celelalte componente ale economiei. Asupra lanțurilor de aprovizionare externe, capacitatea de intervenție a guvernului trebuie să se manifeste un special în cadrul Uniunii Europene, în ceea ce privește transporturile și managerierea resurselor de bunuri de larg consum, unde urmează în mod inevitabil, o penurie la nivel internațional. În acest context, nu trebuie neglijate nici alte surse externe de aprovizionare, între care China și Turcia sunt cele mai promițătoare.

O atenție majoră trebuie acordată pe plan intern și extern asigurării de alimente, medicamente și celelalte produse de prima necesitate pentru populația României. O acțiune importantă, pe care alte țări o folosesc, este **maparea surselor de aprovizionare strategice și protejarea lor**.

C. Lichidități și finanțări pentru companii și populație.

Înghetarea economiei naționale și internaționale se reflectă treptat și crescând în diminuarea lichidităților la companii, populație, bănci și celelalte instituții financiare, și firește, la bugetele statului. Guvernul României, Banca Națională, băncile din România și Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru IMM-uri, trebuie să adopte politici și abordări, transpuse imediat în decizii și acțiuni de natură să asigure lichiditățile strict

necesare cererii solvabile a populației și companiilor pentru a se aproviziona, produce, vinde și – în sectoarele unde este posibil și necesar (agricultură, industriile agro-alimentare, medicamente, materiale sanitare, digitalizare, învățare continuă și altele) pentru a se dezvolta.

D. Investiții

Ieșirea din starea de înghețare a economiei și relansarea sa depind decisiv de realizarea de investiții substanțiale. **Principalele surse de investiții** de avut în vedere sunt:

- Investițiile publice, atât din surse naționale, cât mai ales internaționale, profitând de facilitățile oferite de Uniunea Europeană, BERD, Banca Mondială, s.a.- care nu vor "dăinui" prea mult. Se recomandă constituirea rapidă a unui portofoliu de proiecte operaționalizabile pe termen scurt și mediu, începând cu faza a doua a anvelopării blocurilor, tronsoane de autostrăzi, s.a. (Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România - CNIPMMR are deja întocmit un astfel de portofoliu cu 18 proiecte).
- Investițiile externe atrase din afara Uniunii Europene prin acțiuni rapide, în special de la marii investitori internaționali - China, țările arabe din Golf, Singapore, Coreea de sud, Hong Kong, Taiwan, s.a. - valorificând și negocierile anterioare blocate de restricții politice ale Uniunii Europene sau din alte cauze.
- Investiții private autohtone, prin măsuri speciale de motivare și garantare din partea statului, FNGCIMM și băncilor.

Investițiile trebuie să fie performante, să aibă o influență multiplicatorie cât mai mare în economie. Fără investiții care să fie substanțiale și să înceapă imediat există pericolul ca România să aibă o ieșire din criză de tip L, trecând prin experiența dureroasă de un deceniu a Greciei, care continuă.

E. Resurse umane sănătoase, apte și disponibile pentru a munci

Psihologia oamenilor, așteptările, motivațiile și comportamentele individuale și de grup se modifică substanțial în această perioadă de criză, multidimensională și intensă, cu consecințe dificil de anticipat. Piața muncii este total dereglată și nefuncțională. Pentru foarte multe persoane supraviețuirea - nu numai ca ființe – dar și economică și socială, este o problemă existențială. În aceste condiții, statul trebuie imediat să conceapă și să implementeze un **set cuprinzător de măsuri** care, pe lângă diminuarea pierderilor de vieți omenești și o sănătate cât mai bună populației, să asigure:

- menținerea în activitate a unui număr cât mai mare de persoane
- venituri minime în continuare, pentru populație în vederea asigurării supraviețuirii și a păstrării liniștei și ordinii publice
- diminuări ale veniturilor peste un anumit nivel la toate categoriile de persoane (salariați, pensionari și asistați sociali) la care banii provin din surse publice
- funcționalitatea în continuare a sistemului de învățământ, inclusiv finalizarea ciclurilor educaționale la toate nivelurile, prin abordări inovative
- servicii de consiliere și orientare profesională online pentru categoriile de persoane cele mai vulnerabile.

Aționarea, în strânsă colaborare cu partenerii sociali, pe zonele menționate – care nu sunt exhaustive – va avea efecte benefice asupra precedentelor patru domenii – cererea și oferta de produse și servicii, lanțurile de aprovizionare și desfacere, menținerea de lichidități, finanțările și investițiile.

Pentru a înscrie România în scenariul V, deciziile și acțiunile Președinției, Guvernului și Parlamentului trebuie să fie substanțiale și îndrăznețe, realizate în perioada imediat următoare.

Prof.univ.dr.Ovidiu Nicolescu